

**Otázka:** Význam a užitkové vlastnosti skotu

**Předmět:** Chov skotu

**Přidal(a):** čaky

## Význam:

### **1) Produkce potravy:**

- Mléka
- Masa (hovězí, telecí)
- Hovězí maso je velmi dietetické, méně tučné lehce stravitelné, klesla spotřeba hovězího masa díky BSE

### **2) produkce krmiv: živočišného původu**

- Mlezivo - pro telata
- Mléko - skoro všechny druhy Hz, Z
- Masokostní moučky
- Kostní moučky (drůbež a prasata)
- Masové moučky (konzervy pro psy a kočky)
- Krevní moučky (pouze výjimečně)

### **3) suroviny pro další zpracování**

- Kůže: pro kožedělný průmysl (oděvy, obuv atd.)
- Kožešiny: výroba oděvů
- Kostí: luhuje se kliš (lepidla, mýdla)
- Rohovina (lepidla, svíčky, mýdla)

- Endokrinní žlázy: farmaceutický průmysl, hormonální přípravky
- Srst a žíně: doplňková surovina pro plnění žíněnek a čalounický nábytek

#### **4) Zúžitkování krmiv rostlinného původu, zbytkových krmiv a potravinářských odpadů**

#### **5) Produkce hnojiva**

- Chlévská mrva, kejda, močůvka
- Produkce hnojiv: chlévské mrvy 12-17 l na 1 velkou dobytčí jednotku za 1 den
- Močůvka 50 hektolitrů na 1 dobytčí jednotku za rok
- Kejda 170 hektolitrů za rok
- Závisí na: technologii a ustájení

#### **6) estetický význam: krajino-tvorný význam**

#### **Užitkové vlastnosti**

##### Masná a mléčná užitkovost

Mléčná: mléko je zdrojem bílkovin, ML a částečně vitamínů

- důležitý pro lidský konzum a ve výživě Z

##### Tvorba mléka:

- probíhá v mléčné žláze, po dobu laktace nepřetržitě, spuštění mléka je řízeno neurohormonálně na základě mechanických a tepelných podmětů

### Anatomie mléčné žlázy:

- Modifikovaná kožní (potní) žláza, největší žláza v těle, základ v embryonálním vývinu jedince (obě 2 pohlaví) a pouze u samic se začne rozvíjet (v pohlavní dospělosti)
- Má 4 čtvrtě, pracují samostatně, zopakovat se 2. Ročníku

**Polovejčitý:** dostatečná základna a stejně dlouhé a široké struky

**Polokulovitý:** užší základna, delší tělo mléčné žlázy stejně dlouhé a silné struky

**Svislá mléčná žláza:** velmi krátká základna (úzká), velmi dlouhé tělo, velmi dlouhé struky

Nepřavidelné tvary! nevhodné!!!!

### **Tvary struků**

- válcovitý: stejně silný
- kuželovitý: široký kořen ke hrotu se zužuje
- nálevkovitý: nejhorší tvar nevhodný

Na tvorbu jednoho kg mléka je potřeba 300-500l krve, působí hormon oxytocin 5-8 min

**Laktace:** období po které dojnice produkuje mléko, začíná porodem a končí zaprahnutím, laktace se opakují, průběh znázorníme laktační křivkou

- doba u skotu přepočítáváme dny laktace na normovanou laktaci = 305 dnů
- na laktační křivce rozlišujeme 2 doby dobu vzestupu a dobu poklesu

**Mezibřezost:** servis perioda: od otelení do dalšího zabřeznutí trvá optimálně 40-60 dnů trvali

do 90 dnů je to uspokojivé, trvá-li víc jak 90 dnů signalizuje zdravotní problémy

- Březost: 285 dnů

**Doba stání na sucho:** začíná zaprahnutím a končí dalším porodem měla by trvat přibližně 8 týdnů je to doba kdy se dojnice připravuje na další porod, mléčná žláza regeneruje

**Mezidobý:** doba mezi 2 porody 365-406 dnů

### Typy laktační křivky:

- Strmá: nežádoucí
- Vyrovnaná: žádoucí

**Hodnocení laktace:** používá se ukazatel laktace

### INDEX PERZISTENCE LAKTACE:

- ukazatel stálosti. Ukazuje vyrovnanost, je to poměr mezi druhými a prvními sty dny laktace

### INDEX OBSAHU TUKU:

- je vyjádřen mléčné užitkovosti dojnice  $F = M * f / 100$
- F: tuk v kg
- M: množství mléka v kg
- f : %tučnosti mléka

**Relativní užitkovosti:**  $RU = FLM * MNOŽSTVÍ LAKTACE / ŽIVÁ HMOTNOST$

- FLM: přepočet tučnosti mléka na konstantní hodnotu 4%